SVERIGES RIKSBANK, EMU OCH DEN EUROPEISKA CENTRALBANKEN

Anförande av vice riksbankschefen Stefan Ingves
Sveriges riksbank
IRR-konferens om Eurovalutan
den 23 oktober 1996

Sveriges riksbank, EMU och den europeiska centralbanken

Jag vill först tacka för att jag blivit inbjuden att tala om Riksbanken och EMU-processen. EMU-frågor har hamnat allt högre upp på dagordningen, inte bara hos oss på Riksbanken utan även ute i samhället. Jag märker det på att jag ägnar allt mer av min arbetstid åt att prata om EMU-förberedelser, inte bara internt utan allt oftare utanför Riksbanken, så som idag. Jag märker också att bara under det senaste halvåret har kunskapen om EMU ökat markant, vilket gläder mig.

Allt fler börjar nu bekanta sig med de stora dragen i processen mot den gemensamma valutan. Fortfarande råder hos många en osäkerhet om detaljerna i denna process och framför allt hur övergången i sin helhet skall fungera. Jag vill därför här idag försöka att konkretisera vad som ligger framför oss i övergångsarbetet och **Riksbankens roll i övergångsarbetet.**

Jag vill också redan så här i inledningen av mitt tal påpeka att tiden går fort och snart närmar vi oss tidpunkten då vi inte längre kan skjuta upp det praktiska planeringsarbetet. Om vi vill ha en möjlighet att deltaga i den monetära unionen från start 1999 är det dags att förbereda sig nu.

Snart är det 1997, och då kommer bl.a. TARGET, Europas nya betalningssystem, att provköras och testas. Under 1997 kommer också den svenska riksdagen att besluta om Sverige ska deltaga i EMU eller inte. Dessutom kommer den ekonomiska utvecklingen under 1997 att vara speciellt intressant då det är statistik från detta år som kommer att ligga till grund för bedömningen av

vilka länder som uppfyller konvergenskraven. Då kommer även många tekniska förberedelser att behöva göras ute i den finansiella sektorn.

Frågan man ofta möter är om det verkligen är nödvändigt att göra några förberedelser och om det verkligen blir en union. Svaret från mig blir att för bara ett år sedan kändes valutaunionen ganska avlägsen och bara något enstaka land kunde visa upp en ekonomi i linje med konvergenskraven. Flertalet viktiga beslut var kvar att fattas i Frankfurt och de flesta länderna hade gjort ett begränsat förberedelsearbete på hemmaplan.

Idag är läget annorlunda. Europas länder tävlar om att uppfylla konvergensvillkoren, vårt grannland i öster Finland fattade i förra veckan beslut om att delta i ERM, flertalet länder har börjat ett omfattande arbete med att implementera och planera för övergången till den nya valutan även på hemmaplan. Statsmakterna i flertalet europeiska länder har blivit mer och mer involverade i övergångsarbetet, så även i Sverige. Regeringen fattade i somras beslut om att tillsätta en EU-koordinator och sedan dess arbetar man intensivt med en departementspromemoria om övergångsfrågorna. Sist men inte minst har även marknaden börjat tro att EMU skall starta i tid. En konvergenshandel (dvs räntorna konvergerar) har inletts på Europas finansiella marknader. Detta sammantaget gör att min övertygelse är att vi har en valutaunion i Europa 1999.

Debatten i Sverige borde därför mer koncentreras till hur skall vi förbereda oss för denna nya situation. Oavsett om Sverige är med från starten eller inte.

Innan jag berättar om vad som måste göras framöver vill jag bara kort nämna något om konvergensvillkorens uppfyllande för Sveriges del. Det är ju trots allt det som avgör om vi får vara med från starten 1999 eller ej.

Konvergensvillkoren måste vara uppfyllda för att medlemskap skall erbjudas oss 1998, när stats- och regeringscheferna skall besluta vilka länder som skall få ingå i EMU. När det gäller konvergensvillkoren innebär dessa ingen ny inriktning av den ekonomiska politiken i Sverige. Tre av kriterierna berör direkt Riksbankens område, nämligen inflationskriteriet, kriteriet för den långa räntan och växelkurskriteriet. Det är ju Riksbankens uppgift att hålla nere inflationen och därmed ge marknaden incitament att hålla en låg nivå på de långa räntorna, vilka ju delvis beror på allmänhetens förväntningar om den framtida prisstegringstakten. För tillfället har Sverige Europas lägsta inflation och vi förväntar oss att Sverige uppfyller kriteriet beträffande inflationen även under 1997. Den senaste tidens räntenedgång visar att vi sannolikt även uppfyller räntekriteriet. Kring växelkurskriteriet har det diskuterats mycket. Vissa anser att ett land måste deltaga i växelkurssamarbetet inom ERM under minst två år före prövningen inför EMU för att kvalificera sig, medan andra hävdar att det är valutans stabilitet i praktiken som är det väsentliga. Från svensk sida ansluter vi

oss till den senare uppfattningen. Beträffande de återstående kriterierna är prognosen att budgetunderskottet håller sig nära 3 procent för 1997. Regeringen har uttalat att den är beredd vidta åtgärder om underskottet utvecklas i oförmånlig riktning. Däremot borde det inte finnas möjligheter att nedbringa relationen statsskuld/BNP, som idag ligger kring 80 procent, till angivna 60 procent redan till 1997. Maastrichtfördraget ger dock utrymme för en flexibel tolkning på denna punkt. Exempelvis kan det godtas att ett land ligger över 60 procent i skuldkvot om det uppvisar en tillfredsställande snabb och stabil minskningstakt ("if the ratio is sufficiently diminishing and approaching the reference value at a satisfactory pace" som det står i Maastrichtfördraget). Sammantaget ser därför läget ut som att vi faktiskt kommer att uppfylla konvergensvillkoren. Detta gör det naturligtvis ännu mer intressant att börja förberedelserna även för dem som tidigare varit tveksamma.

För att återgå till detta planeringsarbete **brukar jag börja med att säga att vi måste göra allt tre gånger.**

För det första i Frankfurt i EMI. Där vi tillsammans med de övriga 14 medlemsländerna skall enas och fatta beslut.

För det andra skall förändringarna ske i respektive centralbank. Även centralbankerna står inför stora förändringar i och med att penningpolitiken kommer att styras från Frankfurt. Dessutom måste även vi som bank kunna hantera t.ex. TARGET.

För det tredje skall vi också implementera förändringarna ute i våra respektive länder. De två första delarna gör vi på Riksbanken allt för att klara ut i tid. Det sista kan jag lova att vi skall göra allt för att hjälpa till med, men här är dett inte vi som har ansvaret utan det är faktiskt upp till var och en ute i samhället att förbereda sig.

Hur skall vi då veta vad som skall göras?

För att hålla ihop förberedelserna inför införandet av den gemensamma valutan bedriver EMI - föregångaren till den europeiska centralbanken - ett arbete med ett stort antal projekt inom flera sakområden. Arbetet i EMI övervakas av månatliga möten i Rådet. Där beslutas om tidtabell och riktlinjer och man tar de slutliga ställningstagandena. Mötena är förberedda av underkommittéer och arbetsgrupper där representanter från Riksbanken och de andra centralbankerna deltar. Listan över arbetsområden inom EMI är lång och dessutom finns ett stort antal projekt inom varje område. Enligt den senaste listan arbetar man samtidigt med ca 90 olika projekt inför EMU. Andra projekt är redan slutförda och ytterligare projekt kommer säkert att tillkomma längre fram.

Mycket kommer att vara färdigdiskuterat och beslutat redan i år, annat kan vänta till 1999 eller ännu senare.

Vilka ämnesområden diskuteras i Masterplanen?

Låt mig göra en snabb genomgång av några områden som vi arbetar med i EMI för att ge er en uppfattning om de aktuella frågorna:

Penningpolitik. Penningpolitiken skall styras centralt från ECB i Frankfurt. En gemensam penningpolitik är en grundbult i en monetär union. Mycket talar dock för att själva utförandet av de penningpolitiska operationerna åtminstone inledningsvis kommer att ske decentraliserat hos centralbanken i varje land. Som framgått i pressen pågår en diskussion om vilken strategi som bör tillämpas för att penningpolitiken skall leda till det slutliga målet som är prisstabilitet. Skall det finnas ett explicit inflationsmål, likt det som Riksbanken nu tillämpar, eller skall man angripa inflationen indirekt genom att styra likviditeten mot ett så kallat intermediärt mål? Från svensk sida anser vi att skillnaden inte är så stor som det ibland kan tyckas. Målet i båda fallen är att säkra ett stabilt penningvärde.

Även instrumenten för penningpolitiken behöver harmoniseras mellan länderna. Utöver repor och andra direkta marknadsoperationer från centralbankens sida samt stående lånefaciliteter används i vissa länder också kassakrav. Troligtvis kommer också sådana styrmedel att ingå i den gemensamma penningpolitiken. Frågan kommer att avgöras redan 1997. Valutareservsförvaltningen är en annan stor fråga där det fortfarande är öppet om förvaltningen skall vara centraliserad eller decentraliserad.

Betalningssystem. För att kunna föra en gemensam penningpolitik inom hela EMU måste operationer i euro kunna göras snabbt över hela området. Detta kräver sammanlänkade betalningssystem över landgränserna. Projektet kallas TARGET. I praktiken innebär det att de nationella systemen för stora betalningar, i Sverige Riksbankens s.k. RIX-system, harmoniseras så att de kan kommunicera med varandra. Samtliga länders system skall arbeta enligt RTGS-principen vilket det svenska RIX-systemet gör sedan flera år. RTGS står för "Real Time Gross Settlement" och innebär att de betalningsuppdrag som går in i systemet avvecklas ett och ett, och löpande under den tid systemet är öppet under dagen. Detta nätverk av nationella RTGS-system, som getts namnet TARGET, skall göra det möjligt att initiera och avveckla betalningar i euro över landgränserna inom loppet av några sekunder.

EMI:s Råd beslutade om utformningen av TARGET under sommaren 1996. Nu är det centralbankernas, bankernas och clearinginstitutens uppgift att bygga om sina egna betalningssystem så att de kan hantera euro samt i övrigt uppfylla de krav som ställs för att deltaga i TARGET. Euro-funktionen är nödvändig för att kunna utföra och motta betalningar via RIX som blir Riksbankens TARGET-anslutning. TARGET kompletteras med särskilda system för hanteringen av värdepapper som säkerheter för kreditgivning i betalningssystemet och för genomförandet av penningpolitiken. I flera EU-länder äger centralbankerna avvecklingssystemen för värdepapper, helt eller delvis. Så är inte fallet i Sverige men genom att Riksbanken har ett tätt och nära samråd med VPC fungerar det ömsesidiga informationsutbytet väl.

RIX-systemet kommer att få olika konstruktioner beroende på om Sverige kommer med i EMU eller inte. Även bankerna och clearinginstituten måste därför bereda sig på alternativa lösningar. Oavsett om Sverige kommer med i EMU eller inte kommer vi att kunna använda TARGET för att sända och ta emot eurobetalningar. Riksbanken avser också att tillhandahålla euro-konton parallellt med kron-konton om Sverige hamnar utanför.

En konkret delfråga är hur betalningar och redovisningar skall gå till under den period då vi alltjämt har kronor, men då euro börjar användas alltmer som en värderingsenhet för staten, företagen och andra parter. Bankerna måste då vara beredda på att exempelvis motta inbetalningar i kronor, men att göra motsvarande utbetalning i euro. Någonstans i systemet måste det alltså finnas en konverteringsmekanism, populärt kallad "den svarta lådan", där kronorna räknas om till euro enligt den fasta kursen. Med denna omräkning kan mottagaren kanske t.o.m. få ett utbetalningsbesked som gör det möjligt att välja om hon önskar betalning i kronor eller euro. En eurobetalning kan före år 2002 givetvis endast ske genom att kreditera ett konto eftersom fysiska sedlar och mynt ännu saknas.

Enligt planerna skall de offentliga myndigheterna gradvis börja använda sig av euro som värderingsenhet alltifrån 1999. Exempelvis skall alla penningpolitiska transaktioner genomföras och uttryckas i euro och nya statslån emitteras i denna valutaenhet redan från starten. Detta skall bland annat visa att myndigheterna står bakom den nya valutan. Aktörer inom den privata sektorn får övergå till att använda euro som värderingsenhet när de så finner lämpligt (dock senast år 2002). Centralbankerna kommer dock att skapa incitament för en sådan övergång, bl.a. genom att använda euro i transaktionerna mellan dem och bankerna samt på penning- och valutamarknaden. (Detta hindrar dock inte att bankerna sinsemellan utför transaktioner även i kronor). Denna övergång

kommer för Riksbankens del att ske redan den 1 januari 1999. Från och med den tidpunkten kommer Riksbankens redovisning att göras i euro.

Sedlar och mynt. Det tar lång tid från det att planeringen av en ny sedel startar till dess de första exemplaren är tryckta och utgivna. Arbetet med eurosedlarna har redan pågått en tid trots att de troligen inte behöver vara utgivna förrän den 1 januari 2002 (ECB fattar under 1998 det slutliga beslutet om tidpunkt för utgivningen). En designtävling har nyligen avslutats. Ett antal företag i Europa har gjort förslag på sedlarnas utseende med två olika motivområden: Det ena är olika kulturstilar i Europas historia, i form av arkitektur, konst eller annat. Det andra motivområdet är abstrakta mönster.

Vad gäller mynten kommer de att ha en nationell sida och en europeisk sida. För Riksbanken gäller det också att planera för hur detta enorma "utbytesprojekt" ska gå till. Alla svenska kronor ska in till Riksbanken och bytas mot euro. Det är viktigt att övergången sker så snabbt som möjligt då det är praktiska problem med betalningsmedel i dubbla valutor. Detta kommer bl.a. att kräva stora transport och lagringsmöjligheter.

Eftersom sedlarna kommer att få en stor spridning, sannolikt även utanför EMU-området, kommer konstruktörerna att ta tillfället i akt och införa det senaste i fråga om skydd mot förfalskningar. Det gäller traditionella vattenstämplar, säkerhetstrådar och annat men även avancerade optiska skyddsmekanismer.

Statistik. I somras blev stora delar av statistikförberedelserna inom EMI klara, och jag tror att ni redan är medvetna om att EMU kommer att innebära ändrade och även utökade rapporteringskrav. Ett större antal rapportörer kommer att bli en effekt av att vi definitionsmässigt kommer att få fler monetära finansinstitut, s.k. MFIs, vilka har rapporteringskrav. Det grundläggande syftet med statistiken på bankområdet är att den skall utgöra underlag för den gemensamma penningpolitiken. För att mäta likviditeten i den finansiella sektorn måste ECB känna till utvecklingen i kontotillgodohavanden och andra finansiella mellanhavanden. Vidare måste ECB ha tillgång till andra balansdata som visar den generella stabiliteten i betalningsväsendet eller om där finns spänningar. Om de data som insamlats skall kunna summeras inom EMU och ligga till grund för penningpolitiken måste statistiken vara harmoniserad så att varje land rapporterar samma saker enligt samma principer. Ett omfattande harmoniseringsarbete pågår och rapportörerna håller som bäst på med att informeras i detalj om förändringarna så att de kan vidta de åtgärder som krävs.

Ins and Outs. Sveriges förberedelser görs också med utgångspunkt från att vi blir EMU-medlemmar redan den 1 januari 1999, men Sverige kan naturligtvis hamna bland de EU-länder som frivilligt eller ofrivilligt ligger utanför EMU. Det kommer att finnas olika kategorier av outs. Dels de som ej klarat kraven utan måste vänta, dels de som klarat kraven men själva valt att stå utanför. Storbritannien och Danmark har till skillnad från Sverige denna möjlighet inskriven i Maastrichtfördraget.

En viktig fråga att lösa före 1999 är vilka relationer som skall råda mellan de länder som är inne och de länder som är utanför. De som är utanför är ju fortsatt EU-medlemmar och ingår i den gemensamma marknaden. Denna marknad måste trots detta fortsätta att fungera.

Därför ligger det i samtliga länders intresse att skapa monetär stabilitet även mellan ins and outs. Exempelvis skulle en devalvering av ett ute-lands valuta skapa problem för inne-länderna. De senare kan ju inte skydda sig genom en egen kompenserande kursnedskrivning annat än genom en depreciering för hela euro-området vilket kan äventyra prisstabiliteten. Det pågår intensiva diskussioner för att fastställa vilka arrangemang, som berör såväl ins som outs, som kan säkra en sådan stabilitet. Givetvis ligger detta också i ute-ländernas eget intresse, särskilt för de länder som strävar efter att stabilisera sin egen ekonomi så att de längre fram får deltaga i EMU. Utformningen av det slutliga arrangemanget, som kallas ERM2, kommer att bli färdigt under hösten. Vi kan förvänta oss att euron kommer att vara ankare i detta nya växelkursarrangemang, att banden kommer att bli breda, kanske som i dag +/-15 procent. Interventionsplikt kommer att föreligga, enskilda länder kan förhandla om snävare band vid önskemål om detta, och att delta blir frivilligt, men det "förväntas" att man som outs skall delta.

Utöver växelkursarrangemang är det också av stor vikt att finanspolitiken sköts på ett tillfredsställande sätt för att EMU skall fungera. Ländernas ekonomier måste vara något så när konvergenta även efter införandet av unionen. De offentliga finanserna måste vara sunda och betalningsbalansen stabil. En sk. stabilitetspakt skall införas så att detta säkerställs. Formerna för denna är inte helt klara men vi vet idag att någon form av böter kommer att drabba de länder som låter sina underskott skena iväg. Storleken på dessa böter och när dessa skall verkställas är just nu under diskussion. Till toppmötet i Dublin i december bör dock strukturen vara klar.

En slutsats för svensk del är att vi knappast kan vänta oss att kunna föra en mindre stabilitetsinriktad ekonomisk politik om vi hamnar utanför EMU. Detta beror då inte bara på att omvärlden skulle reagera med en flykt från

kronplaceringar och därmed höjda svenska räntor utan även på att vi skulle omfattas av den ekonomisk-politiska övervakningen av samtliga EU-länder.

Övriga områden Som jag visade nyss omfattar Masterplanen ett mycket stort antal delområden. Utöver dem jag särskilt gått igenom kan nämnas upprättandet av den europeiska centralbanken och dess relationer till de nationella centralbankerna. Det bör här noteras att kraven på att de nationella centralbankerna skall vara oberoende inom respektive land, exempelvis gentemot regeringen, gäller oavsett om landet blir medlem i EMU eller ej. Inom varje delprojekt finns också många juridiska frågor att lösa. Man har därför bildat en särskild grupp av juridiska experter från centralbankerna som tar itu med dessa. En viktig juridisk fråga är den s.k. kontraktskontinuiteten. Kontrakt som idag anger att betalningar eller andra transaktioner skall fullgöras i nationell valuta kommer efter år 2002 endast att kunna fullgöras i euro (för EMU-länderna) eftersom den nationella valutan upphört att gälla som betalningsmedel. Juristerna funderar nu på hur man skall kunna underlätta för domstolarna, åtminstone inom EU-området, att betrakta betalningar i euro som ett fullgörande av kontraktsåtagandet om betalning i nationell valuta. Euroförordningen som blir färdig i höst kommer att klargöra eurons legala status. En juridisk fråga, av mindre principiell betydelse men av stor praktisk betydelse för oss alla, är vilka avrundningsregler som skall tillämpas när man går från nationell valuta till euro. Eftersom växlingarna skall ske till fasta kurser förstår man att det är av största vikt att avrundningsreglerna är enhetliga och precisa oavsett vilken valuta eller vilka valutor man använder för en viss transaktion.

Vi har även frågan om Riksbankslagen - måste den ändras? Är Riksbanken så självständig som det krävs i fördraget? Riksbankschefen måste göras i princip oavsättlig och det skall vara förbjudet för riksbankschefen att ta instruktioner av t.ex. riksbanksfullmäktige inför besluten i ECB. Det ska även vara förbjudet att lämna instruktioner. En annan knäckfråga är om riksdagsmän skall kunna sitta i fullmäktige. De andra EU-länderna säger nej men vi driver åsikten att riksdagsmännen bör kunna vara med.

Andra områden där det är viktigt med vissa enhetliga regler är redovisning och IT. Det krävs enhetliga regler för redovisning för att kunna jämföra centralbankernas verksamheter och IT-sidan kräver att vi löser många praktiska problem. Hur skall vi t.ex. utbyta information mellan de nationella centralbankerna för att kunna genomföra penning- och valutapolitiska transaktioner, och hur skall vi koppla ihop betalningssystemen rent praktiskt?

Efter denna korta presentation om vad som pågår i Frankfurt vill jag säga till de som fortfarande tvivlar. Masterplanen följs och arbetet kommer att bli färdigt i tid.

Vad händer med Riksbanken om vi blir med i unionen?

Visst kommer penningpolitiken att bestämmas av den europeiska centralbanken ECB i Frankfurt men i stort kommer alla operativa funktioner att finnas kvar för Riksbankens del. Vi måste fortsätta att distribuera pengar även om de heter euro i stället för kronor. RIX-systemet kommer att finnas kvar. Vi kommer att fortsätta att ha åsikter om penningpolitiken och riksbankschefen kommer att vara med och fatta ECB:s penningpolitiska beslut. Implementeringen av penningpolitiken kommer också att bedrivas hos de nationella centralbankerna. Man kan även förvänta sig att vi kommer att vilja ha kvar analysverksamhet t.ex. regionala analyser eller analyser av speciellt intresse för Sverige.

Dessutom diskuteras för närvarande om den gemensamma valutareserven skall förvaltas centraliseras i Frankfurt eller om det skall ske decentraliserat hos respektive nationell centralbank. Därtill kommer vi alltjämt att ha ansvaret för det nationella betalningssystemet. Till detta kan även fogas ansvaret för distributionen av sedlar och mynt. Det är idag en mycket stor del av vår verksamhet att se till att det finns betalningsmedel i hela landet. Så kommer det att vara också i framtiden, även om det i framtiden är euro vi hanterar. Till dessa arbetsuppgifter kommer att noga följa den finansiella sektorns utveckling i framtiden i syfte att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Detta innebär således att stora krav kommer att ställas också i framtiden på Riksbankens arbete, även om vi precis som många andra kommer att förändra oss och anpassa resurser och arbetsuppgifter till de nya krav som bildandet av EMU kommer att ge upphov till.

Efter denna beskrivning av vad som händer i Frankfurt och hur Riksbanken kommer att påverkas av ett medlemskap i EMU vill jag återvända till förberedelserna i Sverige. Hur ligger vi till med förberedelserna och var sker förberedelserna för EMU i Sverige?

Information och samråd i Sverige

Eftersom EMI:s arbete ännu inte är slutfört inom alla delområden har vi hittills varit försiktiga med att försöka påverka den finansiella sektorn åt något särskilt håll. Vi har nöjt oss med att sprida information på de delområden där

konturerna av framtida beslut kunnat skönjas. Behovet har visat sig vara stort och Riksbanken har överhopats med önskemål om att informera om EMU-processen, generellt eller inom särskilda sakfrågor. Önskemålen har kommit från mycket olika delar av samhället: myndigheter, den finansiella sektorn, fackföreningar, företagsorganisationer, journalister, studerande, allmänheten m.m.. Vi betraktar det som en självklar uppgift för Riksbanken och andra myndigheter att så långt vi kan, av sekretesskäl, och förmår, av resursskäl, så skall vi lämna information. Av demokratiska skäl bör mesta möjliga information om konsekvenserna av ett EMU-deltagande spridas inför riksdagens ställningstagande under 1997. Därmed underlättas en seriös debatt.

Såväl Finansdepartementet som Riksbanken har sina egna organisationer för det praktiska införandet av euron. Jag vill inte ge intryck av att möjligheterna till att vara flexibel inför EMU är särskilt stora. En grundläggande princip i arbetet är att så långt det är möjligt tillåta parterna att själva lösa hur de vill anpassa sig till EMU-kraven. Detta kan t.ex. innebära att huvudsaken är att man når det avsedda målet, såsom en viss statistikprodukt, medan de tekniska metoderna för att ta sig dit får väljas fritt. Trots denna princip måste sannolikt många av EMU:s krav formuleras så detaljerat att handlingsutrymmet i praktiken blir begränsat. Annars uppnås inte den önskade graden av harmonisering.

På det nationella planet ansvarar Finansdepartementet (under Claes Ljung) för att förberedelser och planering utförs inom områdena, näringsliv, offentlig sektor, juridik och "medborgaren och euron".

Riksbanken ansvarar för den finansiella sektorn och vi har sedan i våras en samrådsorganisation SIFS. (Samråd och Information till den Finansiella Sektorn). SIFS består av en överordnad styrgrupp under Riksbankens ledning. I denna deltar företrädare för Finansdepartementet, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret. Dessutom ingår Bankföreningen och olika grupperingar av finansiella institut utanför bankföreningen, Försäkringsbolagen, Värdepappersinstituten, finansbolagen, Clearing- och avvecklingsinstitut m.fl. I styrgruppen skall policydiskussioner föras och samförstånd i viktiga frågor kunna uppnås. Vidare används gruppen till ett ömsesidigt utbyte av information kring organisationernas egna förberedelserna inför EMU.

Det praktiska arbetet bedrivs i fem underliggande arbetsgrupper. Indelningen följer Masterplanens viktigaste områden såsom Penning- och valutapolitik, Betalningssystem, Statistik, Sedlar och Mynt och Juridik. I dessa arbetsgrupper sker det löpande arbetet med förberedelserna. Riksbanken informerar detaljerat om vad som sker i EMI så snart så kan göras. Vi informerar även om hur vi från Riksbankens sida tänker anpassa oss själva till följd av besluten. Med detta som

grund kan sedan bankerna och andra berörda påbörja sitt arbete. Skulle svårigheter uppstå i förberedelserna kan dessa diskuteras i grupperna. "Frivillighet" är mottot för övergångsperioden och även för vårt samrådsarbete. Detta ställer krav på att de finansiella aktörerna själva är aktiva och identifierar frågor och problem som de behöver lösa.

Arbetet har hittills fungerat mycket tillfredsställande och vi är tacksamma för det gensvar de finansiella aktörerna givit oss.

Samarbetet kommer att fortsätta i arbetet med **en svensk plan för den finansiella sektorns övergång**. Någon form av samordnat dokument över hur en övergång till den gemensamma valutan skulle kunna gå till är en nödvändighet. Vi har tänkt att planen skall bestå av två delar; huvudtext och bilagor.

I **huvudtexterna** kommer vi att försöka beskriva hur övergången kan komma att ske inom ett antal olika delområden: statistik, penningpolitik, betalningsmedel, betalningssystem och juridiska förändringar. Även IT-frågor och redovisning kommer att beaktas.

Men för att ytterligare öka detaljrikedomen i denna övergångsplan och för att kunna komma ner på de konkreta praktiska problemen har vi inbjudit 16 olika intresseorganisationer och myndigheter att skriva **bilagor** till detta arbete. Där hoppas vi att organisationerna skall kunna presentera de viktigaste detaljerna i hur man ser på övergången för sina respektive organisationer och när man kommer att vidta förändringar av olika slag.

Det hela går ut på att ge så mycket information om hur en övergång kan tänkas ske som är möjligt. Kanske vi kan komma överens om att hela värdepappersidan går över till euro på ett bestämt datum. Kanske vi kan enas om hur sedelutbytet skall ske praktiskt osv. Vår förhoppning är att vi någon gång vid årsskiftet, kan presentera en färdig plan för hela den finansiella sektorns övergång. Detta tror vi kan underlätta för oss alla i det stora arbete vi har framför oss.

Sammanfattning

Slutligen vill jag kort göra en sammanfattning;

- Läget idag är annorlunda än för bara ett halvår sedan.
- Det ser ut som om Sverige kommer att klara konvergensvillkoren.
- Övriga EU-länder gör allt för att uppfylla dessa villkor och förberedelsearbete pågår nu i hela Europa.
- Vi måste göra allt tre gånger;
  - Frankfurt

- Riksbanken
- Ute i samhället

- I Frankfurt görs förberedelserna i EMI, där även Riksbanken deltar. 90 olika projekt pågår för närvarande inom de olika ämnesområdena, penningpolitik, statistik, betalningsmedel, betalningssystem, juridik m.m.
- På Riksbanken arbetar vi med en intern masterplan för att förbereda övergången.
- Ute i samhället samordnar Finansdepartementet regeringskansliet och Riksbanken arbetar inom ramen för SIFS-strukturen
- Under hösten kommer en svensk plan för den finansiella sektorns övergång att färdigställas.